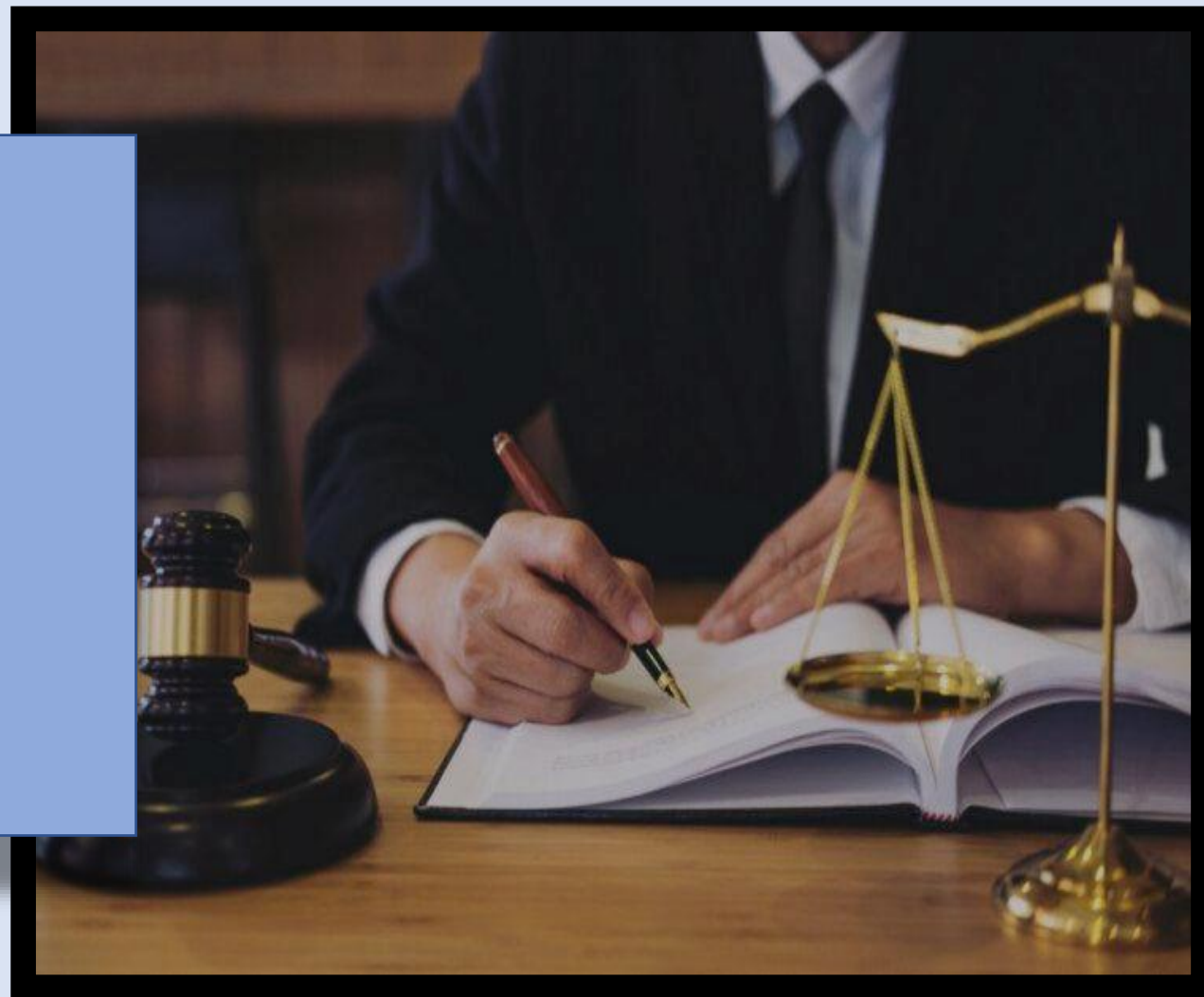
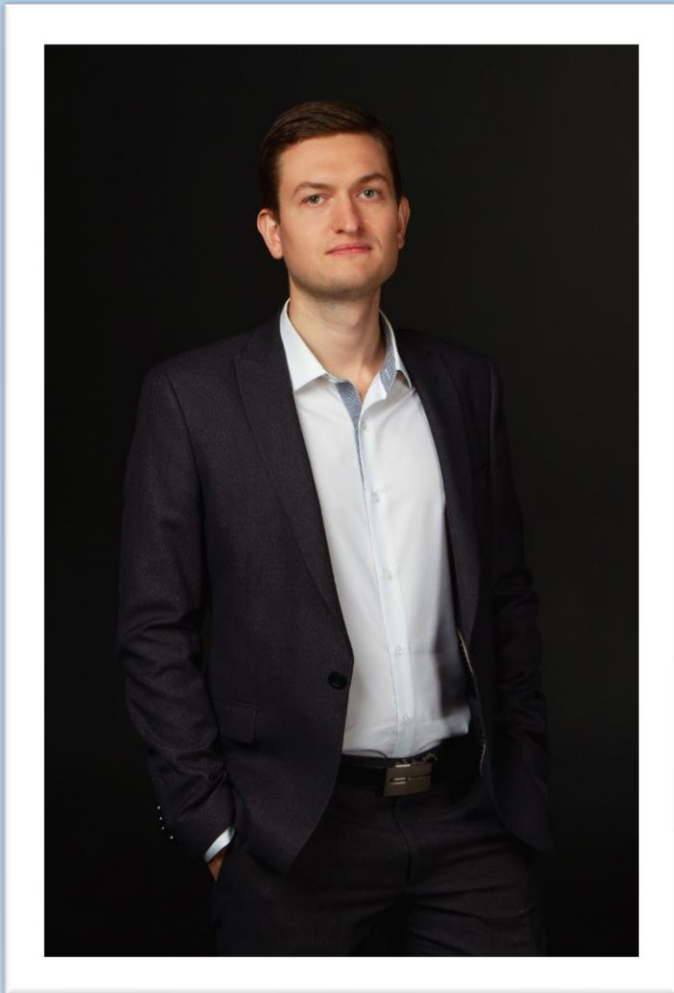

**Підготовка до захисту клієнта під час
обрання запобіжного заходу.**

**На що звертати увагу під час судового
процесу?**

Давайте познайомимось

Дмитро НИКИФОРОВ

партнер, адвокат Юридичної фірми **BARGEN**:

- захист у кримінальному провадженні
- Підготовка до допиту
- Супровід обшуків
- Повернення вилученого майна
- захист від тиску правоохоронців

Передумови обрання запобіжного заходу:

01

Клієнта повідомлено про підозру

02

Клієнту вручене клопотання про обрання запобіжного заходу з додатками повідомлено про підозру

03

Стислі терміни підготовки до першого засідання у справі

Порядок дій для адвоката:

1. Зрозуміти суть підозри.
2. Опитати клієнта (Клієнт - важливе джерело інформації, особливо в певних категоріях справ).
3. Підготувати аргументи, контраргументи, докази щодо спростування підозри.
4. У разі необхідності – ініціювати виклик свідків, знайти поручителів, заставадавців.
5. Вивчити клопотання про запобіжний захід (підозра + ризики та їх обґрунтування) .
6. Підготувати заперечення щодо обґрунтованості підозри та обґрунтованості ризиків, долучити докази, підготувати клопотання.
7. У залежності від виду запобіжного заходу та обставин справи, обрати оптимальне для клієнта рішення і відстоювати під час розгляду клопотання судом.
8. Надати заперечення слідчому судді до початку розгляду клопотання.

Коли починається підготовка до захисту?

Обізнаність захисту щодо обставин кримінального провадження

Варіант 1. Клієнт був свідком у кримінальному провадженні (потенційний підозрюваний).

Варіант 2. Клієнт чи юридична особа іншим чином знала про фактове кримінальне провадження (отримувала запити у порядку ст. 93 КПК, ухвали суду про тимчасовий доступ до документів, або відбувся обшук).

Варіант 3. Клієнт не знав про фактове кримінальне провадження і отримав підозру раптово.

= впливає на обізнаність адвоката з матеріалами кримінального провадження

Захист клієнта починається з моменту першої взаємодії з правоохоронним органом та з початку обізнаності про відкрите кримінальне провадження.

Приклад з варіанту 1. Виклик клієнта на допит

Часто з питань зрозуміло, до чого готуватися:

6. Як військовою частиною розраховувався об'єм закупівлі _____ на суму _____ млн. грн. Чи здійснювали погодження об'єму з КСП. Якщо так, то яким чином?

Що потрібно зробити адвокату?

Аналіз закупівлі, договорів, додаткових угод. Пошук в ЄДРСР ухвал по кримінальному провадженню. Опитування клієнта. Збір додаткових документів. Організація проведення експертиз для підтвердження ціни.

Варіант 2. Підготовка «від підозри»

Також встановлено, що **обсяги фактично виконаних робіт з розробки проектно-кошторисної документації по об'єкту: «Реконструкція транспортної розв'язки на перетині [REDACTED] в [REDACTED] районі» не відповідають даним, які зазначені у проектно-кошторисній документації, а саме у накладній [REDACTED] від [REDACTED] здачі-приймання виконаних робіт [REDACTED] вказано про передачу замовнику у 4 примірниках технічних звітів щодо проведення інженерно-геодезичних, інженерно-геологічних вишукувань та обстеження технічного стану будівель і споруд. Разом з тим, у порушення вимог законодавства **проектно-кошторисна документація не містить документів та інформації, які б підтверджували проведення інженерно-геологічних вишукувань (IV етап стадія «Проект»), тобто фактично останні не проводилися.****

Що потрібно зробити адвокату?

З'ясувати, які роботи виконували. Як фіксували етапи виконання робіт. Хто виконував юридично (хто замовник), хто виконував безпосередньо (які працівники або підрядна організація), зібрати докази виконання такого виду робіт та надати їх суду.

На що звертати увагу під час судового процесу?

Порядок дій для адвоката:

У залежності від виду запобіжного заходу та обставин справи, обрати оптимальне для клієнта рішення і відстоювати під час розгляду клопотання судом.

Запобіжні заходи:

1. Особисте зобов'язання

2. Особиста порука

3. Застава

4. Домашній арешт

5. Тримання під вартою

ОСОБИСТЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Особисте зобов'язання полягає у покладенні на підозрюваного, обвинуваченого зобов'язання виконувати покладені на нього слідчим суддею, судом обов'язки, передбачені статтею 194 КПК України.

Фокус: скасування/зміна обов'язків

- 1) **прибувати до визначеної службової особи із встановленою періодичністю;**
- 2) **не відлучатися із населеного пункту, в якому він зареєстрований, проживає чи перебуває, без дозволу слідчого, прокурора або суду;**
- 3) **повідомляти слідчого, прокурора чи суд про зміну свого місця проживання та/або місця роботи;**
- 4) **утримуватися від спілкування з будь-якою особою, визначеною слідчим суддею, судом, або спілкуватися з нею із дотриманням умов, визначених слідчим суддею, судом;**
- 5) **не відвідувати місця, визначені слідчим суддею або судом;**
- 6) **пройти курс лікування від наркотичної або алкогольної залежності;**
- 7) **докласти зусиль до пошуку роботи або до навчання;**
- 8) **здати на зберігання до відповідних органів державної влади свій паспорт (паспорти) для виїзду за кордон, інші документи, що дають право на виїзд з України і в'їзд в Україну;**
- 9) **носити електронний засіб контролю.**

ОСОБИСТА ПОРУКА

Особиста порука полягає у наданні особами, яких слідчий суддя, суд вважає такими, що заслуговують на довіру, письмового зобов'язання про те, що вони поручаються за виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього обов'язків відповідно до статті 194 КПК України і зобов'язуються за необхідності доставити його до органу досудового розслідування чи в суд на першу про те вимогу.

Фокус:

1) знайти поручителів, які заслуговують на довіру.

2) відібрати письмове зобов'язання.

3) забезпечити їх явку до суду.

ДОМАШНІЙ АРЕШТ

Домашній арешт полягає в забороні підозрюваному, обвинуваченому залишати житло цілодобово або у певний період доби.

Фокус:

1) довести, що є підстави для нічного домашнього арешту.

2) надати суду докази щодо місця застосування домашнього арешту.

ЗАСТАВА

Застава полягає у внесенні коштів у грошовій одиниці України на спеціальний рахунок, визначений в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, з метою забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього обов'язків, під умовою звернення внесених коштів у доход держави в разі невиконання цих обов'язків.

Можливість застосування застави щодо особи, стосовно якої застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, може бути визначена в ухвалі слідчого судді, суду у випадках, передбачених частинами 3 або 4 статті 183 КПК України.

ЗАСТАВА

Розмір застави визначається слідчим суддею, судом з урахуванням обставин кримінального правопорушення, майнового та сімейного стану підозрюваного, обвинуваченого, інших даних про його особу та ризиків, передбачених статтею 177 КПК України.

ЗАСТАВА

Розмір застави визначається у таких межах:

1) щодо особи, підозрюваної чи обвинуваченої у вчиненні **нетяжкого злочину**, - від 1 до 20 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб

2) щодо особи, підозрюваної чи обвинуваченої у вчиненні **тяжкого злочину**, - від 20 до 80 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб

3) щодо особи, підозрюваної чи обвинуваченої у вчиненні **особливо тяжкого злочину**, - від 80 до 300 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

У виключних випадках, якщо слідчий суддя, суд встановить, що застава у зазначених межах не здатна забезпечити виконання особою, що підозрюється, обвинувачується у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину, покладених на неї обов'язків, застава може бути призначена у розмірі, який перевищує вісімдесят чи триста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб відповідно.

ЗАСТАВА

Фокус:

- 1) зменшити суму застави - довести, що заявлена обвинуваченням сума застави є неспівмірною.
- 2) надати суду докази щодо майнового стану.

Додатково: організувати процес внесення застави.

Приклад:

ПРОШУ:

1. Застосувати щодо підозрюваного у кримінальному провадженні № 42022100000000:

громадянина України, уродженця області, зареєстрованого за адресою: , запобіжний захід у вигляді застави у розмірі 3 028 000 гривень, що становить тисячу прожиткових мінімумів для працездатних осіб.

2. Відповідно до ч. 5 ст. 194 КПК України покласти на підозрюваного такі обов'язки:

Позиція захисту:

- 1) У наявності тільки 1 об'єкт нерухомого майна та 1 авто
- 2) Річна заробітна плата – близько 800 тис грн
- 3) Неповнолітні діти на утриманні
- 4) Наявні у декларації готівкові кошти 20 тис дол – спільна сумісна власність подружжя
- 5) застава у загальному розмірі 242 240 грн. за тяжкий злочин є більш ніж достатньою для забезпечення належної процесуальної поведінки

✓ Суд погодився із нашою позицією та відмовив у триманні під вартою, відстороненні від посади і арешті майна та обрав заставу у розмірі 150 тисяч гривень.

Над справою працювала команда ЮФ Bargen: [Dmytro Nykyforov](#), Дар'я Путря, Анастасія Смусь

BARGEN
law firm

**ЮРИСТИ BARGEN ЗАХИСТИЛИ
ІНТЕРЕСИ КОМАНДУВАННЯ
ОДНІЄЇ ІЗ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН ЧЕРНІГІВЩИНИ**

ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ

Тримання під вартою є **винятковим запобіжним заходом**, який застосовується виключно у разі, якщо прокурор доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, передбаченим статтею 177 КПК України, крім випадків, передбачених частинами шостою та восьмою статті 176 КПК України

Стаття 183 Частина 2. Запобіжний захід у вигляді тримання під вартою не може бути застосований, окрім як:

1) до особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину, за який законом передбачено основне покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, - виключно у разі, якщо прокурором, крім наявності підстав, передбачених статтею 177 КПК України, буде доведено, що підозрюваний, обвинувачений **не виконав обов'язки**, покладені на нього при застосуванні іншого, раніше обраного запобіжного заходу, або **не виконав у встановленому порядку вимог щодо внесення коштів як застави** та надання документа, що це підтверджує;

2) до раніше судимої особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину, за який законом передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк до трьох років, виключно у разі, якщо прокурором, крім наявності підстав, передбачених статтею 177 КПК України, буде доведено, що, перебуваючи на волі, ця особа **переховувалася** від органу досудового розслідування чи суду, **перешкоджала** кримінальному провадженню **або їй повідомлено про підозру** у вчиненні іншого злочину;

3) до раніше не судимої особи, яка підозрюється чи обвинувачується у вчиненні злочину, за який законом передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк до п'яти років, - виключно у разі, якщо прокурором, крім наявності підстав, передбачених статтею 177 КПК України, буде доведено, що перебуваючи на волі, ця особа **переховувалася** від органу досудового розслідування чи суду, **перешкоджала** кримінальному провадженню або їй повідомлено про підозру у вчиненні іншого злочину;

4) до раніше не судимої особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину, за який законом передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк понад п'ять років;

5) до раніше судимої особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину, за який законом передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк понад три роки;

6) до особи, яку розшукують компетентні органи іноземної держави за кримінальне правопорушення, у зв'язку з яким може бути вирішено питання про видачу особи (екстрадицію) такій державі для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку, в порядку і на підставах, передбачених розділом IX КПК України або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України;

7) до особи, стосовно якої надійшло прохання Міжнародного кримінального суду про тимчасовий арешт або про арешт і передачу, у порядку і на підставах, передбачених розділом IX-2 КПК України.

Слідчий суддя, суд при постановленні ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою **зобов'язаний визначити розмір застави**, достатньої для забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим обов'язків, передбачених цим Кодексом

ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ

Випадки, коли слідчий суддя має право не визначити розмір застави:

- 1) щодо злочину, вчиненого із застосуванням насильства або погрозою його застосування;
- 2) щодо злочину, який спричинив загибель людини;
- 3) щодо особи, стосовно якої у цьому провадженні вже обирався запобіжний захід у вигляді застави, проте був порушений нею;
- 4) щодо злочину, передбаченого [статтями 255-255-3](#) Кримінального кодексу України;
- 5) щодо особливо тяжкого злочину у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

При обранні запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою стосовно підозрюваного, **обвинуваченого, який оголошений у міжнародний розшук**, та/або який виїхав, та/або перебуває на тимчасово окупованій території України, території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, розмір застави не визначається.

Під час дії воєнного стану має право не визначити розмір застави у кримінальному провадженні щодо злочину, передбаченого [статтями 109-114-2](#), [258-258-6](#), [260](#), [261](#), [402-405](#), [407](#), [408](#), [429](#), [437-442](#) Кримінального кодексу України.

Фокус під час судового розгляду:

1) будь-який більш м'який запобіжний захід.

2) спростування обґрунтованості підозри, надання власних доказів (документи, експертизи).

3) доведення відсутності ризиків пееховування, знищення документів, впливу на свідків.

Строк тримання під вартою:

Не більше 2х місяців. Сукупний строк не повинен перевищувати:

- 1) **шести місяців** - у кримінальному провадженні щодо нетяжкого злочину;
- 2) **дванадцяти місяців** - у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів.

Приклад. Кейс про ризик впливу на свідків.

Справа про підробку медичних документів для виїзду закордон чоловіків.

Прокурор просив тримання під вартою, суд застосував заставу 500 тис грн. Клієнтка після внесення застави зустрічалася зі свідками – лікарями для формування позиції захисту. Свідок підтвердив це прокурору. Нове клопотання до суду – стягнення застави, тримання під вартою.

ОСКАРЖЕННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ

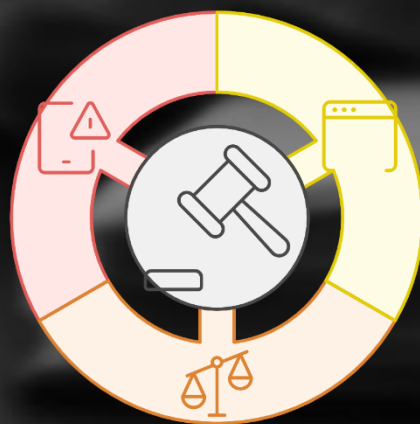

Під час досудового розслідування в апеляційному порядку можуть бути оскаржені ухвали про застосування таких запобіжних заходів (ст.309 КПК):

1) тримання під вартою; 2) домашній арешт; 3) застава.

Підстави для апеляційного оскарження:

1) **істотне порушення вимог кримінального процесуального закону**

2) **Неповнота судового розгляду**

залишились недослідженими обставини, які мали істотне значення для ухвалення законного, обґрунтованого та справедливого рішення.

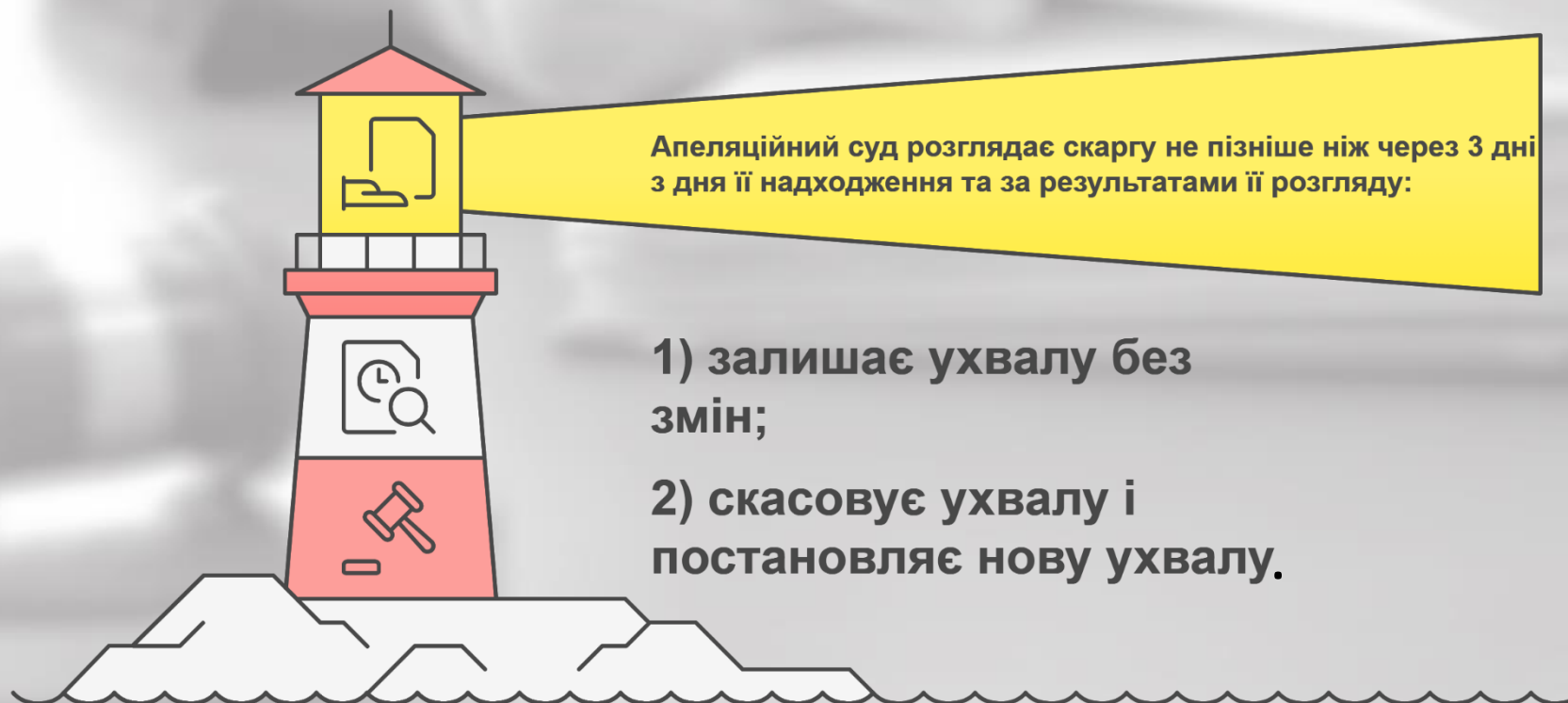
3) **невідповідність висновків суду фактичним обставинам кримінального провадження**

- висновки суду не підтверджуються доказами, дослідженими під час судового розгляду, або ж містять істотні суперечності;
- суд не взяв до уваги докази, які могли істотно вплинути на його висновки;
- суд не вказав, чому взяв до уваги одні докази і відкинув інші (за наявності суперечливих доказів, які мають істотне значення).

ОСКАРЖЕННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ

Строки апеляційного оскарження – 5 днів з дня оголошення ухвали.

Апеляційна скарга подається безпосередньо до суду апеляційної інстанції.

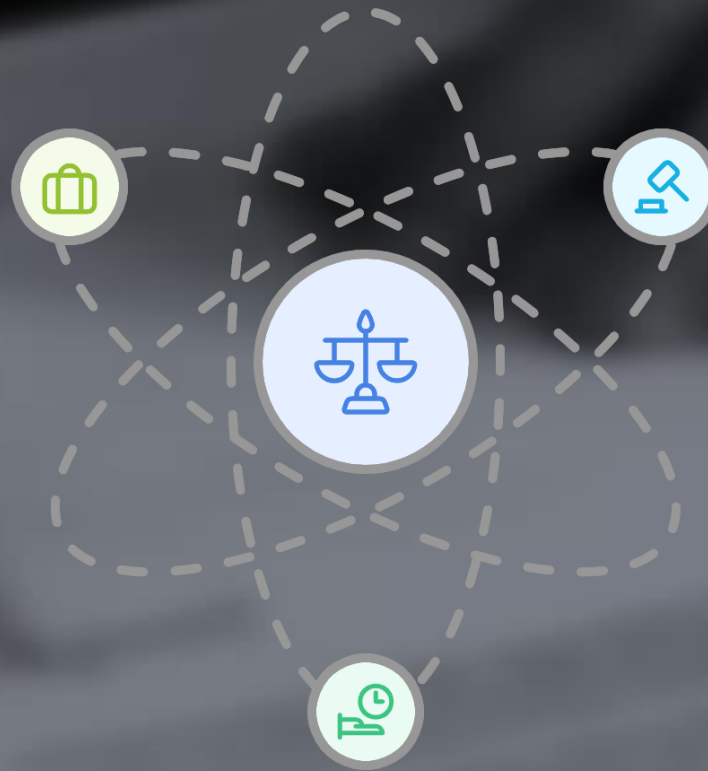

ЗМІНА ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ

Така ж процедура, як для прокурора, однак тепер клопотання і докази готує захист, а матеріали – вручаються прокурору.

Підстави (ст. 201 КПК)

Слідчий суддя, суд має право залишити без розгляду клопотання про зміну запобіжного заходу, подане раніше тридцяти днів з дня постановлення попередньої ухвали про застосування, зміну або відмову у зміні запобіжного заходу, якщо у ньому не зазначені нові обставини, які не розглядалися слідчим суддею, судом.

Приклад:

необхідність зміни запобіжного заходу з домашнього арешту на особисте зобов'язання, у зв'язку з роботою клієнта у іншому місті .

Потрібна допомога?

Готовий до запитань!

Дмитро НИКИФОРОВ
партнер, адвокат Юридичної фірми **BARGEN**:

